

De Hoeven Energie

Haal meer energie uit de wijk

Over de kosten van de Transitievisie Warmte *Informatiebulletin #6*

Dit is het zesde en laatste informatiebulletin over de transitievisie warmte. De eerdere bulletins zijn [hier](#) te vinden.

Warmtetransitie: wie gaat wat betalen?

Nederland wil in 2050 helemaal aardgasvrij zijn. Dat heet de warmtetransitie. Dat lijkt ver weg, maar er zijn bijna acht miljoen huizen die nog vrijwel allemaal met aardgas verwarmd worden. Een flinke klus dus. In het derde informatiebulletin bespraken we de technieken die voor De Hoeven in beeld zijn. In het vierde informatiebulletin van De Hoeven Energie zijn we ingegaan op de informatie die gebruikt wordt voor die keuzes. In bulletin 5 is aangegeven dat er voor de Hoeven pas over een paar jaar wordt gekozen welke oplossing er komt. Maar wat zou de warmtetransitie nu gaan kosten voor bewoners en voor andere partijen als we uitgaan van wat we nu weten? Daar gaat dit zesde informatiebulletin over.

Zijn er kosten voor de warmtetransitie?

Ja: de warmtetransitie gaat veel geld kosten. In Nederland is aardgas lang goedkoop beschikbaar geweest. Daarmee had Nederland een voordeel

boven andere landen, waar de huizen met kolen, elektriciteit of aardolie warm gehouden werden. Nadeel hiervan is dat Nederlandse huizen lange tijd niet erg geïsoleerd gebouwd zijn: met aardgas als hoge temperatuur warmtebron krijg je je huis vaak relatief goedkoop warm.

Voor het bouwen van nieuwe huizen zijn de eisen aan isolatie de laatste decennia steeds verder omhoog geschroefd. Tegenwoordig worden huizen kierdicht gebouwd, met overal goede isolatie. Dit maakt nieuwbouw wel duurder, maar er is weinig energie meer nodig voor verwarming. Huizen die de laatste jaren gebouwd zijn kunnen relatief eenvoudig en goedkoop van het aardgas af. Voor bestaande huizen zijn de kosten hoger. We lopen de alternatieven uit de nieuwsbrieven 3 en 4 af, en nemen de 80-ers jaren Hoeven huizen in gedachten mee.

Mogelijkheid 1: All electric, al dan niet gecombineerd met een warmtepomp. Als je je huis met alleen elektriciteit gaat verwarmen is goede isolatie een voorwaarde om je huis comfortabel warm te kunnen stoken.

Mogelijkheid 2: Een warmtenet. Ga je je huis verwarmen met warmte uit een warmtenet, ook dan moet je huis goed geïsoleerd zijn.

Voor mogelijkheden 1 en 2 geldt dat je moet investeren in betere isolatie van je woning. Je moet dan denken aan schillabel B. Dit schillabel betreft een indicatie van de isolatiewaarde van de 'gebouwschil'. Die bestaat uit gevel, dak, vloer en het glas in de ramen. Het schillabel is gebaseerd op het energielabel van het gebouw, maar dan exclusief de warmtevoorziening en eventuele opwek, zoals zonnepanelen. Schillabel B is nodig om met een kleinere warmtebron ook op koude winterdagen een comfortabele temperatuur te bereiken. Daarnaast geeft betere isolatie natuurlijk ook lagere verbruikskosten. Bovendien is de beschikbare hoeveelheid warmte c.q. groene stroom beperkt. Door beter te isoleren kunnen meer woningen met dezelfde hoeveelheid energie worden verwarmd.

Mogelijkheid 3: Groen gas. Bij gebruik van groen gas hoeft er in de woning

niet veel te veranderen. Je kunt bestaande radiatoren nog steeds op een hoge temperatuur verwarmen. Zelfs als je je huis niet goed isoleert is het dan warm te stoken. Maar omdat de prijs van groen gas hoger zal liggen dan de prijs van aardgas zijn investeringen wel eerder terugverdient. En betere isolatie geeft natuurlijk wel een hoger comfort. Bovendien zijn er dan meer woningen die gebruik kunnen maken van de beperkte hoeveelheid groen gas. Of voor de Hoeven voldoende groen gas uit de landelijke hoeveelheid beschikbaar komt, is nog onbekend. Gezien de discussie over Groen Gas en de vooralsnog beperkte beschikbaarheid lijkt dat niet waarschijnlijk.

Hoe hoog zijn de nationale kosten?

Voor de maatschappelijke kosten (dat zijn alle kosten die technisch gemaakt moeten worden om het voor elkaar te krijgen, zonder belastingen, bedrijfswinsten en risico opslagen) zijn er twee goede bronnen: Het rekenmodel Vesta Mais en de ervaring van de proeftuinen aardgasvrije wijken (PAW).

Afhankelijk van het soort woning is berekend dat voor het aardgasvrij maken een investering van gemiddeld 40.000 euro per huis nodig is. (Bron: PBL-analyse van de proefprojecten Aardgasvrije wijken). Een gedeelte hiervan wordt terugverdiend als de stookkosten (of elektrische kosten, in het eerste geval) lager worden. Als deze investering wordt afgeschreven over meerdere jaren, blijft gemiddeld een bedrag van ca. 1000 euro per jaar per woning over.

Bij beide bedragen geldt dat het gemiddelden zijn: Het werkelijke bedrag per woning kan makkelijk afwijken van dit gemiddelde en is o.a. afhankelijk van de mate waarin de woning al is geïsoleerd.

Belastingen, subsidies en staatsschuld

De bovenstaande maatschappelijke kosten zijn niet gelijk aan de kosten die bewoners en bedrijven moeten maken voor de warmtetransitie. Het verschil tussen beide wordt op dit moment bepaald door subsidies, belastingen en de warmtewet 2014. We zetten de belangrijkste op een rijtje:

- Belasting op gas en elektriciteit: ga je als bewoner minder verbruiken, dan bespaar je niet alleen de kosten, maar dan hoef je ook minder belasting af te dragen. Per eenheid van verwarming (kWh) wordt elektriciteit op dit moment 4 maal meer belast dan gas. Overgaan van gas naar elektriciteit kost bewoners dus geld tenzij je die elektriciteit zelf opwekt; De verwachting is overigens dat de belasting op aardgas de komende jaren zal toenemen.
- BTW: op alle werkzaamheden en onderhoud moet BTW worden afgedragen. In de maatschappelijke kostenberekening wordt BTW niet meegerekend omdat dit immers vestzak/broekzak-getallen zijn. Maar voor een individuele investeerder zijn dit wel degelijk kosten.
- Subsidies voor installaties en isolatie van huizen (zoals de huidige regelingen).
- Het niet-meer-dan-anders principe voor warmtenetten (zie hieronder).

Exploitatie van energienetten en het NMDA principe

Er lopen allerlei discussies over de betaalbaarheid en het eigenaarschap van energienetten. Zo kan het uitmaken of de eigenaar van een energienet een lokale groep is, of een investeerder.

Voor de zogenoemde maatschappelijke kosten zijn de winsten van deze exploitanten van energienetten niet van belang: hun winsten zijn maatschappelijke baten. Voor bewoners zijn deze winsten natuurlijk gewoon kosten. Warmte kan, in tegenstelling tot elektriciteit en gas, niet over heel Nederland verplaatst worden. Daarom geldt voor warmte geen systeem van vrije leverancierskeuze. Ook zal de beschikbaarheid van warmtebronnen in

de tijd veranderen. Als een warmtenet bijvoorbeeld de restwarmte van een elektriciteitscentrale of fabriek gebruikt, zal bij het overgaan op zonne- en windenergie of het sluiten van de fabriek een (meestal duurder) alternatief moeten worden ingezet. En als de risico's te groot worden zullen aanbieders van warmte en warmtenetten ofwel een hoge winstmarge moeten rekenen om te sparen voor de risico's, ofwel moeten bewoners garant staan (bij een coöperatief warmtenet). Bij faillissement zit de wijk in de kou, of moeten bewoners of overheid bij betalen.

Er wordt nu gestudeerd op wetgeving. Aan de ene kant wil men daarin de bewoner beschermen. In de warmtewet van 2014 staat het zogenaamde Niet-Meer-Dan-Anders principe (hierna: NMDA-principe) voor de maximumprijs. Dit principe houdt in dat de maximumprijs bij warmtelevering niet hoger mag zijn dan de kosten die een verbruiker zou moeten maken voor het verkrijgen van dezelfde hoeveelheid warmte bij het gemiddelde gebruik van gas als energiebron. Ieder jaar stelt de ACM die maximumprijs vast. De vraag is enerzijds in hoeverre exploitanten dan een sluitende begroting kunnen maken. Een sluitende begroting nodig voor zowel een commercieel als een (lokale) coöperatieve exploitatie. Als dat niet het geval is, zal geen enkele partij een warmtenet willen aanleggen. En aan de andere kant kun je de vraag stellen of een exploitant op een plek waar toevallig goedkope restwarmte is (bijvoorbeeld van een afvalverbrandingsinstallatie of een fabriek waar restwarmte vrijkomt bij het productieproces) dan veel hogere winsten mag maken. Dit zijn politieke keuzes waarover de komende kabinetten gaan beslissen.

Wat betekent dit voor De Hoeven?

De keuze voor de variant om aardgasvrij te worden zal, volgens de transitievisie warmte van de gemeente, de komende jaren nog niet genomen worden de Hoeven. Op dit moment is groen gas de goedkoopste en snelste

manier om aardgasvrij te worden: Voor woningen is er nu nog groen gas met SDE+ subsidie beschikbaar. Dat gas komt uit vergisters die tussen 2012 en 2020 gebouwd zijn. In deze vergisters worden mest, gas van waterzuiveringen of goedgekeurde materialen (de lijst staat bekend als NTA8003) gebruikt om biogas van te maken. De andere twee opties duren langer, en zijn veel duurder. Een aantal bewoners is op eigen initiatief al individueel overgegaan op groen gas of volledig elektrische verwarming (al dan niet met een warmtepomp). Hun motivatie komt vaak voort uit zorgen over het klimaat (nu al geen aardgas meer willen gebruiken) of comfort (een lekker gelijkmatig verwarmd huis). We verwachten (ook gezien de kosten) niet dat iedereen dit nu al gaat doen. Wat zeker wel nuttig is, is om je af te vragen hoe veel extra comfort isolatie en betere ventilatie jouw huis kan brengen. Een Hoeven huis naar schillabel B brengen kost volgens de huidige inzichten een behoorlijk bedrag en verdien je niet makkelijk terug. Het levert wel veel meer comfort op! Daarom hebben veel bewoners vloerisolatie, spouwmuurisolatie en HR++ glas laten aanbrengen. Dat is nog niet helemaal het niveau van schillabel B maar wel een duidelijke verbetering ten opzichte van hoe het was. Zelfs als je dat financieel niet helemaal terugverdient, verbetert het comfort wel aanzienlijk.

Woningen in de Hoeven zijn hierin niet uniek: Met de huidige regelingen geldt voor de meeste huizen in Nederland dat van het gas af gaan een behoorlijke investering vraagt.

Zie [deze publicatie](#) voor meer informatie hierover.

Hoe de Hoeven over vijf of tien jaar van het aardgas af gaan, is op dit moment nog onbeslist. Hierover zullen we als de Hoeven Energie de vinger aan de pols houden. En over hoe de kosten dan verdeeld gaan worden, zullen de komende kabinetten gaan beslissen.

Wat voor oplossingen zijn er voor de financiering?

Als politici zeggen dat het aardgasvrij maken niet meer gaat kosten dan verwarmen met aardgas, is dit zeker niet waar. De (technische) kosten zullen moeten worden opgebracht. Als het niet direct door de huurders of woningeigenaren wordt betaald, dan moet het wel door de overheid (en dus via belastingen) betaald worden. De verschillende partijen willen heel verschillende dingen met de warmtetransitie. Voor de recente landelijke afgelopen verkiezingen is [een mooi overzicht gemaakt](#).

We gaan zien wat er bij of na de ormatie aan plannen gaan komen.

Dit is voorlopig het laatste bulletin in het kader van de warmtetransitie. Inmiddels heeft de Houtense gemeenteraad de WarmteTransitieVisie goedgekeurd en zal er tot uitvoering over worden gegaan. Zie hiervoor [de website van de gemeente Houten](#).

We blijven u o.a. via onze nieuwsbrief en [onze website](#) op de hoogte houden.
